

Eläinten terveys ETT ry

VUOSIKERTOMUS 2019

ELÄINTEN TERVEYS ETT RY

PL 221

60101 Seinäjoki

Yhdistys edistää tuotantoeläinten terveyttä ja hyvinvointia koordinoimalla kansallista eläinten terveydenhuoltoa sekä ohjaamalla eläinaineksen ja rehujen maahantuontia.

Näillä toimilla hallitaan eläintautiriskejä ja luodaan pohja kotimaisten eläinperäisten elintarvikkeiden turvallisuudelle.

Sisällys

1. Toiminnanjohtajan tervehdys	2
2. Yhdistyksen hallinto ja organisaatio	3
Vuosikokous	3
Hallitus	3
Tilintarkastus	3
Toimihenkilöt	3
Eläinten terveys ETT ry 25 vuotta	4
3. Jäsenistö	5
Varsinaiset jäsenet	5
Kannattajajäsenet	6
4. Talous	7
Toiminnan rahoitus	7
Tulos	7
5. Toimintakatsaukset 2019	11
5 a. Tuotantoeläinten tuonnin ohjaus	11
5 b. Positiivilistatoiminta ja muu rehuhygieniaan liittyvä työ	12
5 c. Tautisaneeraus ja -riskinhallinta	13
5 d. Tuotantoeläinten terveydenhuollon koordinaatio	14
5 e. Naseva - Nautatilojen terveydenhuollon seurantajärjestelmä	22
5 f. Sikava - Sikalojen terveysluokitusrekisteri	25
5 g. Ruokaketjuhanke	29
5 h. Asiantuntijatoiminta	31
5 i. Kansainvälinen yhteistyö	32
5 j. Tiedotus ja koulutus	33
6. Yhteystiedot	34

1. Toiminnanjohtajan tervehdys

Ensimmäinen puolivuotiskauteni ETT:n toiminnanjohtajana on ohi ja uusi vuosi alkamassa. Vuoteen 2019 mahtuu resurssivajetta ja paljon henkilövaihdoksia, ja varmasti henkilöstön jaksaminen on ollut kovilla. Ruokaketjuhankkeen viimeinen vuosi on ollut kiireinen ja hankkeenkin osalta jouduttiin osittain turvautumaan sijaisresursseihin hankkeetajan ollessa pitkään poissa. Kuitenkin hankkeen suunnitellut toimenpiteet saatiin pääosin tehdyksi.

Vuoteen ja oman toiminnanjohtajuuteni alkuun on kuulunut uuden strategian valmistelua ja jäsenyritysten johdon tapaamisia. Tätä kirjoittaessa uusi strategia on loppusilausta vaille valmis esiteltäväksi vuosikokouksessa. Toiminnan painopisteinä tulee jatkossakin olemaan tuotantoeläinten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen ja tautiriskien hallinta tiloilla. Rekistereiden sisältämä tieto pyritään saamaan laajaan käyttöön niin jäsenyrityksille, eläinlääkäreille kuin kotieläinten pitäjillekin.

Kiireinen salmonellasaneerausvuosi on myös osoittanut, että perusasioihinkin, kuten tilatason tautisuojaukseen, tulee kiihtyvällä tahdilla etenevässä kotieläintalouden rakennemuutoksessa kiinnittää entistä enemmän huomiota ja muistuttaa tautiriskeistä ja niiden hallinnasta kaikkia alan toimijoita. Ohjeet pitää saada myös hyviksi käytännöiksi maatiloille.

Uudet kotisivut avattiin ETT:n 25-vuotisjuhlien yhteydessä elokuun lopulla. Sisällön tuottaminen ja vanhan tiedon päivittäminen ja siirtäminen uusille sivuille on vielä kesken, mutta saatetaan loppuun tämän vuoden aikana. Juhlassa paljastettiin myös ETT:n uusi, vanhaa kunnioittaen päivitetty, logo. Juhlassa arvovaltaiset puhujat, kansliapäällikkö Jaana Husu-Kallio ja professori Päivi Rajala-Schultz sekä ETT:n hallituksen puheenjohtaja toivat esille ETT:n tekemän työn tärkeyden yhteisen terveyden eteen.

Seinäjoella 22.1.2020

Ina Toppari
toiminnanjohtaja

2. Yhdistyksen hallinto ja organisaatio

Vuosikokous

Yhdistyksessä ylintä päätösvaltaa käyttää vuosikokous. Vuosikokous valitsee yhdistyksen hallituksen ja sille puheenjohtajan. Yhdistyksen vuosikokous pidettiin Helsingissä 28.2.2019.

Hallitus

Yhdistyksen toimintaa ohjaa hallitus, johon jäsenet valitaan siten, että meijeri-, teuras-tamo- ja siipikarjateurastamo-/munapakkaamotoimialat ovat mahdollisimman tasa-puolisesti edustettuina.

Hallituksen puheenjohtajaksi valittiin Juha Nousiainen Valio Oy:stä. Hallitukseen valittiin lisäksi seuraavat seitsemän jäsentä ja seitsemän varajäsentä:

Kjerp Ann-Charlott, Valio Oy	Sarjokari Kristiina, Valio Oy
Mäkelä Ari, Valio Oy	Jaana Kiljunen, Valio Oy
Kilpeläinen Sami, Arla Oy	Autere Anu, Ruhan Meijeri Oy (Arla-ryhmä)
Paakkala Olli, HKScan Finland Oy	Pohjola Leena, HKScan Finland Oy
Tirkkonen Taneli, A-Tuottajat Oy / Osuus-kunta Pohjanmaan Liha	Herva Tuomas, A-Tuottajat Oy / Osuus-kunta Pohjanmaan Liha
Gäddnäs Tomas, Snellmanin Lihanjalostus Oy	Partanen Kirsi, Snellmanin Lihanjalostus Oy
Wiro Pekka, Atria-Chick Oy	Hamina Hanna, DAVA Foods Finland Oy, Kieku Oy, Kurjessuon Munapakkaamo

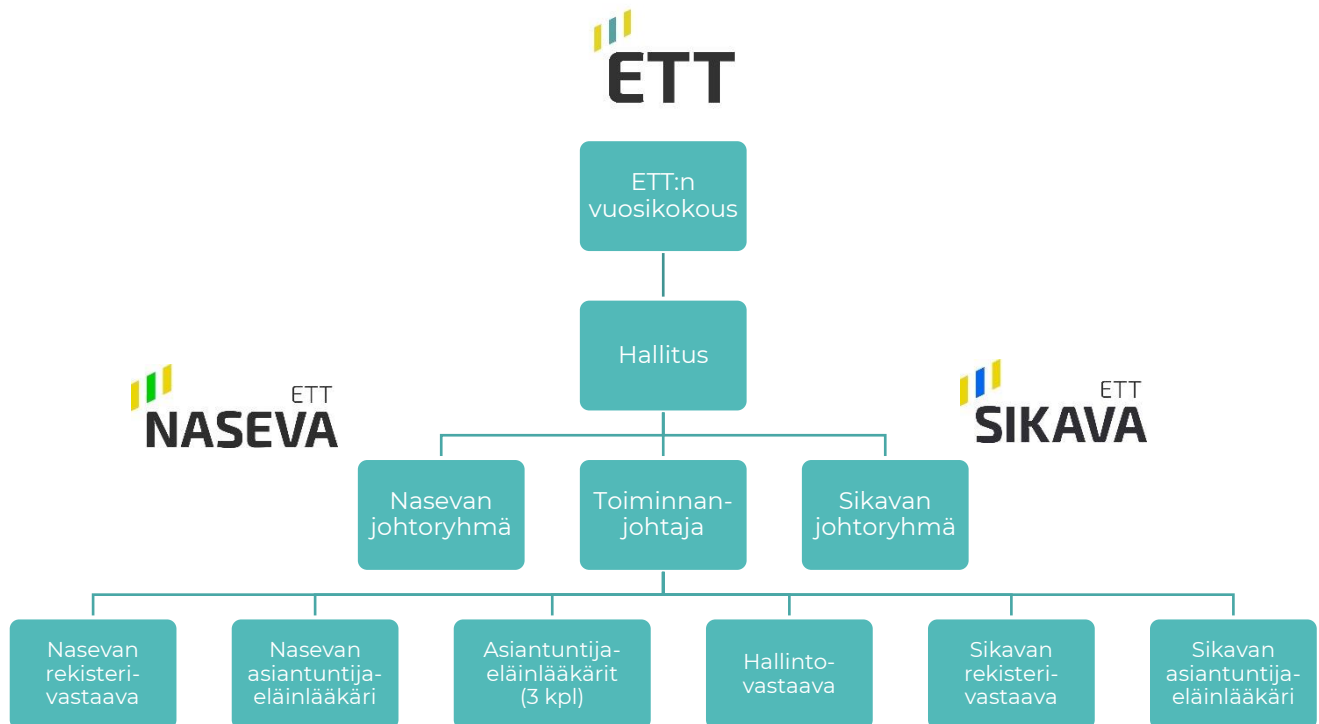
Hallitus piti vuoden aikana viisi kokousta, yhden sähköpostikokouksen ja kolme Skype-kokousta.

Tilintarkastus

Yhdistyksen tilintarkastajana toimi KHT-yhteisö Ernst & Young Oy, Seinäjoki. Päävastuul-lisena tarkastajana toimi KHT Tatu Huhtala.

Toimihenkilöt

Yhdistyksen uudeksi toiminnanjohtajaksi valittiin 1.5.2019 alkaen asiantuntijaeläinlääkäri Ina Toppari. Sitä ennen käytännön toiminnasta vastasi vs. toiminnanjohtajana asiantun-tijaeläinlääkäri Olli Ruoho 1.1.-30.4.2019. Uudeksi asiantuntijaeläinlääkäriksi valittiin Hertta Pirkkalainen, joka aloitti toimessaan 1.8.2019. Yhdistyksessä työskenteli lisäksi kolme asiantuntijaeläinlääkäriä, kaksi rekisterivastaavaa ja hallintovastaava. Yhdistyksen päätoimipaikka sijaitsi Seinäjoella. Lievestuoreen konttori lakkautettiin maaliskuun lo-pussa.

Eläinten terveys ETT ry 25 vuotta

ETT ry:n perustamisesta tuli 30.6.2019 kuluneeksi 25 vuotta. Yhdistys juhlisti merkkipäiväänsä 29.8.2019 Seinäjoella teemalla ["Yhteistyöllä kilpailukykyä suomalaiselle elintarviketuotannolle"](#).

Juhlapuheen piti maa- ja metsätalousministeriön kansliapäällikkö Jaana Husu-Kallio, joka on ollut mukana jo yhdistyksen perustamisvaiheissa. Hän muisteli lämmöllä Pirjo Kortesiemen ansiokasta työtä koko suomalaisen kotieläintalouden hyväksi. Husu-Kallion mukaan koko ETT:n henkilöstön toimintaa on leimannut selkeä visio, päättäväisyys, tiukka asiantuntijuus ja palveluhalu sekä tiedon jakaminen koulutusten ja neuvonnan kautta. "ETT on jo vuosia sitten lunastanut paikkansa luotettuna, asiantuntevana, yhteistyökykyisenä ja puolueettomana elinkeinon äänitorvena - ja Pirjon sanoin "unilukkarina". Tulevaisuudessakin tarvitsemme tätä päättäväisyyttä ja asiantuntemusta. Kansallisena voimavaranamme on yhteistyö eri asiantuntijoiden kesken ja sen on oltava niin myös tulevina vuosikymmeninä", päätti Husu-Kallio puheensa.

25-vuotisjuhlissa ETT:n hallituksen puheenjohtaja Juha Nousiainen lausui Pirjo Kortesiemen muistorahaston perustamissanat. Rahaston tarkoituksena on edistää tuotantoeläinten terveydenhuoltoa, eläintautien riskinhallintaa sekä tuotantoeläinten terveyttä ja hyvinvointia Suomessa. Rahasto toteuttaa tarkoitustaan esimerkiksi jakamalla avustuksia ja stipendejä edellä mainittujen tavoitteiden toteuttamiseksi tai niitä jo merkityksellisesti toteuttaneille. Rahasto on voimassa toistaiseksi ja varoja jaetaan niin kauan kuin varoja riittää.

3. Jäsenistö

Yhdistyksellä on sekä varsinaisia jäseniä että kannattajajäseniä. Vuonna 2019 varsinaisia jäseniä olivat seuraavat 36 (2018: 35) meijeriä, teurastamoa ja munapakkaamoa:

Varsinaiset jäsenet

Meijerit:

Arla Oy
Hirvijärven Osuusmeijeri
Hämeenlinnan Osuusmeijeri
Juustoportti Food Oy
Kaslink Foods Oy Ltd
Kaustisen Osuusmeijeri
Kuusamon Osuusmeijeri
Laaksojen Maitokunta
Limingan Osuusmeijeri
Osuuskunta Maitokolmio
Osuuskunta Maitomaa
Osuuskunta Satamaito
Paavolan Osuusmeijeri
Porlammin Osuusmeijeri
Ruhan Meijeri Oy
Valio Oy
Ålands Centralandelslag, ÅCA

Teurastamot:

A-Tuottajat Oy
Atria-Chick Oy
DanHatch Finland Oy
HKScan Finland Oy
Kivikylän Kotipalvaamo Oy
Liha Hietanen Oy
Luomu Invest Oy
Länsi-Kalkkuna Oy
Mika Myllymaa Oy
Naapurin Maalaishuone Oy
Osuuskunta Pohjanmaan Liha
Paimion Teurastamo Oy
Snellmanin Lihanjalostus Oy
Veljekset Rönkä Oy

Munapakkaamot:

DAVA Foods Finland Oy
Kieku Oy
Kurjessuon Munapakkaamo
Munapiste Stam
Närpiön Munapakkaamo Oy Ab

Kannattajajäsenet

Yhdistyksellä oli 150 kannattajajäsentä (2018: 158). Kannattajajäsenenä oli mm. eläinlääkäreitä, rehu- ja vakuutusalan yrityksiä, maatalousalan organisaatioita ja oppilaitoksia sekä muita sidosryhmiä.

Kuva 1 ETT:n toiminnanjohtaja Ina Toppari, Helsingin yliopiston professori Päivi Rajala-Schultz, maa- ja metsätalousministeriön kansliapäällikkö Jaana Husu-Kallio ja ETT:n hallituksen puheenjohtaja Juha Nousiainen yhdistyksen 25-vuotisjuhlissa 29.8.2019.

4. Talous

Toiminnan rahoitus

Yhdistyksen toimintaa rahoitettiin jäseniltä perittävillä jäsen- ja vuosimaksuilla sekä kannattajajäseniltä perittävillä kannattajajäsenmaksuilla. Yhdistys sai tuloja myös luennointi-, tiedotus- ja asiantuntijapalvelutuottoina. Ruokaketjuhanke 2:n kuluihin saatiin avustusta Ruokavirastolta.

Jäsen- ja vuosimaksutuotot

ETT:n jäsenmaksu vuonna 2019 oli 22,00 € / jäsenmaksuysikkö (yksi jäsenmaksuysikkö vastasi tuottajille v. 201 tilitettyä alkavaa 165 000 €). ETT:n varsinaisten jäsenten yhdistykselle maksamat jäsenmaksut olivat yhteensä 240 442,92 € (2018: 236 650,38 €).

Sikavan toimintaa rahoitettiin jäsenten maksamilla vuosimaksuilla, jotka olivat yhteensä 199 267,53 € (2018: 329 083,84 €).

Nasevan toimintaa rahoitettiin siten, että meijereiden osuus oli 2/3 ja teurastamoiden osuus 1/3 kokonaiskustannuksista. Vuosimaksu jaettiin Nasevan jäsenmeijereiden ja jäsenteurastamoiden kesken tuottajille tilitettyjen maitolitrojen ja naudanlihakilojen suhteessa ja sitä perittiin yhteensä 267 000,12 € (2018: 268 075,93 €).

Kannattajajäsenmaksutuotot

Yhdistyksen saamat kannattajajäsenmaksutuotot olivat 32 680,00 € (2018: 34 255,00 €).

Varsinaisen toiminnan tuotot

Varsinaisen toiminnan tuotot olivat yhteensä 215 333,63 € (2018: 223 036,92 €), josta saatujen avustusten ja tukien osuus oli 136 170,85 € (2018: 122 208,32 €).

Tulos

Koko yhdistyksen tulos oli -15 020,25 € (2018: 65 462,46 €) ja se muodostui kustannuspaikoittain (sis. alakustannuspaikat) seuraavasti:

ETT:n alijäämä -63 308,91 € (2018: -10 594,53 €)

Sikavan ylijäämä 19 616,65 € (2018: -53 618,37 €)

Nasevan ylijäämä 28 672,01 € (2018: -22 438,62 €)

Pirjo Kortesiemen muistorahasto

Edesmenneen toiminnanjohtaja Pirjo Kortesiemen muistolle avatulle muistorahastotilille kertyi varoja 27 493,25 €. Varoja ei käytetty tilikauden aikana.

Tuloslaskelma

	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 -31.12.2018
Varsinaisen toiminnan tuotot	215 333,63	223 036,92
Luennointitoiminta	9 561,36	23 967,26
Tiedotustoiminta	600,00	7 051,61
Asiantuntijapalvelut	65 201,42	66 409,73
Saadut avustukset ja tuet	136 170,85	122 208,32
Muu varsinainen toiminta	3 800,00	3 400,00
Varsinaisen toiminnan kulut	-969 696,62	-1 025 643,75
Henkilöstökulut	-595 887,71	-592 681,86
Poistot	-11 150,61	-6 895,89
Muut kulut	-362 658,30	-426 066,00
Tuotto-/Kulujäämä	-754 362,99	-802 606,83
Varainhankinta	739 390,57	868 065,15
Jäsenmaksut	739 390,57	868 065,15
Tuotto-/Kulujäämä	-14 972,42	65 458,32
Sijoitus- ja rahoitustoiminta	-47,83	4,14
Sijoitus- ja rahoitustoiminnan tuotot	0,00	4,40
Sijoitus- ja rahoitustoiminnan kulut	-47,83	-0,26
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-15 020,25	65 462,46

Tase

	31.12.2019	31.12.2018
VASTAAVAA		
Pysyvät vastaavat		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	0,00	6 666,40
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	0,00	6 666,40
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto	13 452,64	15 687,85
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	13 452,64	15 687,85
Pysyvät vastaavat yhteensä	13 452,64	22 354,25
Vaihtuvat Vastaavat		
Saamiset		
Pitkäaikaiset		
Pirjo Korttesniemen muistorahasto	27 493,25	0,00
Pitkäaikaiset saamiset yhteensä	27 493,25	0,00
Lyhytaikaiset		
Myyntisaamiset	1 626,38	7 052,87
Muut saamiset	0,00	584,62
Siirtosaamiset	28 758,77	22 880,00
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	30 385,15	30 517,49
Saamiset yhteensä	57 878,40	30 517,49
Rahat ja pankkisaamiset	457 964,55	437 936,38
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	515 842,95	468 453,87
VASTAAVAA YHTEENSÄ	529 295,59	490 808,12

	31.12.2019	31.12.2018
VASTATTAVAA		
Oma pääoma		
Liittymismaksut	73 587,32	72 737,32
Edellisten tilikausien voitto (tappio)	284 928,85	219 466,39
Tilikauden tulos	-15 020,25	65 462,46
Oma pääoma yhteensä	343 495,92	357 666,17
Vieras pääoma		
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Pirjo Korttesniemen muistorahasto	27 493,25	0,00
Siirtovelat	7 808,30	15 616,62
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	35 301,55	15 616,62
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Ostovelat	18 226,74	8 092,13
Muut velat	27 924,68	26 125,40
Siirtovelat	104 346,70	83 307,80
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	150 498,12	117 525,33
Vieras pääoma yhteensä	185 799,67	133 141,95
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	529 295,59	490 808,12

5. Toimintakatsaukset 2019

5 a. Tuotantoeläinten tuonnin ohjaus

Yhdistys ohjasi tuotantoeläinten tuontia tautiriskien hallitsemiseksi. Harrastetarkoituksiin tuotujen eläinten tuontia ohjeistettiin, mikäli siitä katsottiin voivan aiheutua riskiä tuotantoeläinten terveydelle.

Taulukko: Vuonna 2019 ETT:n ohjeistamina tuotujen eläinten määrät tuotantosuunnitain.

Eläinlaji/ tuotanto	Hollanti	Norja	Ranska	Ruotsi	Saksa	Tanska	UK	Kaikki yhteensä
Alpakka	3			4				7
Kameli				1				1
Laama				2				2
Lammas				6				6
Nauta				55				55
Liharotuiset								
Hieho				4				4
Siitossonni				10				10
Maitorotuiset*								
Hieho				41				41
Siipikarja	9783		1960	6237027	15536	8804550	11448	15080304
Broileri								
tp munat				5691000		8803470		143494470
vp untuvikot				699747				699747
Kalkkuna								
vp untuvikot			1960				11448	13408
Munintakana								
ivp untuvikot					2096			2096
vp untuvikot	9783				13440			23223
Sika**		62				106		168
Yhteensä	9786	62	1960	6390815	15536	8803576	11448	15233183

* Maitorotuisia hiehoja tuotiin vain yhdelle hiehoasemalle alkionsiirtotoimintaa varten

** Sikoja tuotiin vain yhdelle karjuasemalle keinosiemennystoimintaa varten

5 b. Positiivilistatoiminta ja muu rehuhygieniaan liittyvä työ

Eläinten terveys ETT ry ylläpiti positiivilistaa rehualan yrityksistä, jotka sitoutuivat positiivilistan sääntöihin ja osoittivat riskinhallintakykynsä salmonellan suhteen yli lakisääteisen tason menevin vapaaehtoisin toimin.

Rehuala kattavasti mukana positiivilistatoiminnassa

Positiivilistalla oli vuoden 2019 lopussa yhteensä 49 (2018: 52) rehualan toimijaa, joista 47 oli kotimaisia ja kaksi ruotsalaista yritystä. Näistä 26 oli kotimaassa rehuaineita ja/tai rehuseoksia valmistavia yrityksiä, joilla oli osittain myös tuontitoimintaa, kun taas 11 yritystä harjoitti pelkkää tuontitoimintaa ja 12 rahtisekoitusta. Yksi uusi yritys hyväksyttiin listalle, ja neljä poistui listalta rehualan toiminnan loppumisen tai yhtiöiden fuusioitumisen vuoksi.

Päivitetty lista julkaistiin Maaseudun Tulevaisuudessa joka keskiviikko sekä säännöllisesti Landsbygdens Folkissa ja ETT:n kotisivuilla www.ett.fi.

Rehuhygieniaan liittyvä konsultointi

Toimintavuoden aikana ETT:n toimesta auditoitiin yksi rehualan yritys.

Rehuhygieniakoulutusta rahtisekoittajille

ETT ry järjesti 30.10.2019 Loimaalla positiivilistan rahtisekoittajille rehuhygieniaan liittyvän koulutus- ja keskustelupäivän (17 osallistujaa). Luennoitsijoina toimivat yhdistyksen eläinlääkäreiden lisäksi Ruokaviraston rehuvalvonnan sekä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin osaston edustajat.

Kuva 2: Rahtisekoittajien koulutuspäivän osallistujia 30.10.2019 Sarka-museossa Loimaalla.

5 c. Tautisaneeraus ja -riskinhallinta

Salmonellasaneerauskonsultointi

ETT:n toimesta tehtiin vuoden 2019 aikana yhteensä 140 tilakäyntiä 35 tilalle, joilla oli todettu tai joilla epäiltiin salmonellatartuntaa. Tiloista 16 oli nauta-, 14 sika- ja viisi siipikarjatilaa.

Tiloille laadittiin salmonellasaneeraussuunnitelmat ja toteutettiin tarvittavat näytteenotot osin yhteistyössä paikallisten valvonta- ja praktikkoeläinlääkäreiden sekä teurastamoiden edustajien kanssa. Lisäksi konsultointiin useiden tilojen salmonellasaneerausta puhelimitse ja sähköpostitse.

Nautatiloista 14 oli eri kokoisia lypsykarjatilaa kooltaan 50 – 200 lehmää sekä nuorkarja, yksi suuri ternistä - teuraaksi kasvattamo ja yksi keskikokoinen emolehmätila. Sikatiloista kolme oli suurta porsastuotantosikalaa, yksi suuri lihasikala ja muut kymmenen eri kokoisia, pienempiä porsastuotanto-, yhdistelmä- tai lihasikaloita. Siipikarjatiloista yksi oli broilerikasvattamo, yksi munantuotantotila ja kolme munintakanapuolen nuorikkokasvattamoa. Osa nauta-, sika- ja siipikarjatilojen salmonellasaneerauksista jatkui vuodelle 2019.

Lisäksi konsultointiin salmonellariskin hallintaa ja saneerausta kolmessa siipikarjahautomossa, joista kaksi sijaitsee Suomessa ja yksi Ruotsissa. Salmonellariskin hallintaa ja saneerausta konsultointiin myös kahdessa, eläinten lantaa raaka-aineenaan käyttävässä biokaasulaitoksessa.

Sikadysenteriasaneerauskonsultointi

ETT:n toimesta tehtiin vuoden 2019 aikana yhteensä 12 tilakäyntiä viidelle sikatilalle, joilla oli todettu sikadysenteriatartunta. Tiloille laadittiin sikadysenteriasaneeraussuunnitelmat ja konsultointiin saneerauksen toteutusta.

EHEC-riskinhallinta

Vuonna 2019 todettiin joko teurastamoilla tehtävän omaavalvonnan puitteissa tai ihmisten sairastumisen kautta EHEC –tartunta noin 25 nautatilalla. ETT:n taholta konsultointiin tilojen EHEC –riskinhallintaa puhelimitse ja sähköpostitse, osalle tiloista laadittiin EHEC –riskienhallintasuunnitelmat yhteistyössä paikallisten virkaeläinlääkäreiden kanssa. ETT:n asiantuntijaeläinlääkärit kävivät yhdellä EHEC –nautatilalla.

Pälvisiljasaneerausohjelma

Naseva osallistui lypsykarja- ja emolehmätilojen pälvisiljasaneerauksiin korvaamalla puolet saneerausrokotusten rokotekuluista. Pälvisiljasaneerausohjelmassa oli vuoden 2019 lopussa mukana 48 nautatilaa; 43 lypsykarjatilaa (2018: 33) ja viisi emolehmätila (2018: 2).

Korvauksen saanti edellyttää kirjallista saneeraussopimusta yhdistyksen kanssa sekä yhdistyksen hyväksymää kirjallista saneeraussuunnitelmaa. Ehtona on, että tila kuuluu Nasevaan ja sille tehdään terveydenhuoltokäynti säännöllisesti vähintään kerran vuodessa. Tilalla ei saa olla välitysvasikoihin perustuvaa naudanlihan tuotantoa eikä tuontieläimiä.

Biocheck.UGent®

Belgiassa Gentin Yliopistossa nauta-, sika- ja siipikarjatilojen tautisuojausten arviointiin kehitetyn Biocheck.UGent® -järjestelmän lypsykarjatilaversio käännettiin suomeksi ja 15 tilalle tehtiin pilottiarvioinnit. Osa arvioinneista tehtiin salmonellatiloille tehtyjen saneeraustilakäyntien yhteydessä, osa erillisinä tilakäynteinä. Alustavien tulosten mukaan on suomalaistenkin lypsykarjatilojen tautisuojauksessa edelleen kehitettävää.

Muuta tautiriskienhallintakonsultointia

Vuoden 2019 aikana konsultoitii useita Mycoplasma bovis -tartuntatiloja riskinhallinnasta vastaavia eläinlääkäreitä puhelimitse ja sähköpostilla. Pienryhmätilaisuuksin, puhelimitse ja sähköpostitse konsultoitii useita eri yrityksiä liittyen mahdollisiin eläintautiriskeihin ja niiden hallintaan.

Lisäksi konsultoitii ASF –riskin hallintaa yhdessä teurasjätteen käsittelylaitoksessa.

5 d. Tuotantoeläinten terveydenhuollon koordinaatio

Kansallinen eläinten terveydenhuolto eli ETU-työ

Kansallisen eläinten terveydenhuollon koordinaatio kuului sikojen, nautojen ja siipikarjan osalta yhdistyksen tehtäviin. Ina Toppari koordinoi ETU-sikaryhmien ja Hannele Nauholz ETU-siipikarjaryhmien työskentelyä. Erja Tuunainen ja Olli Ruoho koordinoivat yhteistyössä ETU-nautaryhmien työskentelyä. Myös Hertta Pirkkalainen osallistui nautaterveydenhuollon ryhmien työskentelyyn.

Vuonna 2019 perustettiin ETU- lammas- ja vuohieläinlääkäriryhmä Helsingin yliopiston, Ruokaviraston, Lammasmaailma Oy:n ja ETT:n yhteistyönä. ETT osallistui ryhmän toimintaan tuonti- ja tautiriskien hallinnan suunnittelun osalta.

Nautojen terveydenhuollon koordinointi

ETU-lypsykarja-asiantuntijaryhmä

Markku Kiljala, MTK (puheenjohtaja) tai Leena Suojala, MTK
Mats Broända, SLC (Svenska lantbruksproducenternas centralförbund)
Hilkka Kämäräinen, ammattikorkeakoulujen edustaja
Miia Kontturi, Ruokavirasto, valvonta
Terhi Vahlsten, Faba
Minna Kujala-Wirth, Helsingin yliopiston eläinlääketieteellinen tiedekunta
Kirsi Henttu, läänineläinlääkäreiden edustaja
Kristiina Sarjokari, meijeriteollisuuden edustaja
Sanna Nokka, ProAgria
Virpi Seppänen, terveydenhuoltoeläinlääkäreiden edustaja
Olli Ruoho, ETT ry
Paula Halkosaari, Naseva
Erja Tuunainen, Naseva (sihteeri)

ETU-lihanauta-asiantuntijaryhmä

Tomi Toivanen, MTK (puheenjohtaja) tai Leena Suojala, MTK
Ola Sandberg, SLC (Svenska lantbruksproducenternas centralförbund)
Hilkka Kämäräinen, ammattikorkeakoulujen edustaja
Miia Kontturi, Ruokavirasto, valvonta
Heli Simojoki, Helsingin yliopiston eläinlääketieteellinen tiedekunta
Paula Junnilainen, läänineläinlääkäreiden edustaja
Päivi Rekola, ProAgria
Tuomas Herva ja Heidi Härtel, terveydenhuoltoeläinlääkäreiden edustajat
Juha Ryhänen, teurastamoteollisuuden edustaja
Olli Ruoho, ETT ry
Paula Halkosaari, Naseva
Erja Tuunainen, Naseva (sihteeri)

ETU-lypsykarja- ja ETU-lihanauta-asiantuntijaryhmät eivät kokoontuneet vuoden 2019 aikana.

ETU-nautaeläinlääkäriryhmä

Olli Ruoho, ETT ry (puheenjohtaja)
Tuomas Herva, A-Tuottajat Oy
Heidi Härtel, HKScan Finland Oy
Kristiina Sarjokari, Valio Oy
Paula Syrjälä, Tiina Autio ja Miia Kontturi, Ruokavirasto
Helena Rautala, Helsingin yliopiston eläinlääketieteellinen tiedekunta
Iris Kaimio, lypsykarjatilojen terveydenhuoltoeläinlääkäreiden edustaja
Erja Tuunainen, ETT ry (sihteeri)
Hannele Nauholz, ETT ry (tuontiasiat)
Hertta Pirkkalainen, ETT ry

ETU-nautaeläinlääkäriryhmä piti vuoden aikana 11 Skype-kokousta.

Tautitilanne oli nautaeläinlääkäriryhmän säännöllisen tarkastelun kohteena. Kokouksissa käsiteltiin myös Naseva-järjestelmässä olevan vuosikatsauksen ja arviointiohjeen muutosta, sekä tilaluokitusta. ETU-nautaeläinlääkäriryhmässä laadittuja ohjeita erityislanteen käytöstä ja eläinliikenteen pelisääntöjä. Lisäksi tarkennettiin toimintaohjeita kryptosporidioosin varalta ja pohdittiin isojen maksamatojen leviämistä ja toimintaohjeita tartuntatiloille. Mikrobilääkkeiden käyttötarpeen vähentäminen nautaketjussa oli säännöllisesti esillä ETU-nautaeläinlääkäreiden keskusteluissa. Nautaeläinlääkäriryhmän ideoimissa webinaareissa pureuduttiin lääkitsemiskäytäntöihin ja antibioottiresistenssin kehittymiseen liittyviin tekijöihin, joita selvitettiin myös yhteistyössä Helsingin yliopiston ”Vasikkakasvatuksen ongelmat ja muutosvaihtoehdot” -hankkeen kanssa.

Sikojen terveydenhuollon koordinointi

ETU-sika-asiantuntijaryhmä

Taru Antikainen, MTK:n sikaverkosto (puheenjohtaja)
Christer Storfors, SLC (Svenska lantbruksproducenternas centralförbund)
Timo Heikkilä, Suomen Sikayrittäjät ry
Ismo Ranta-Nilkku, Sikavan erityistason tuottaja
Maija Yliaho, ProAgria Lihaosaamiskeskus
Elina Välimäki, teurastamoteollisuuden edustaja
Martti Hassila, teurastamoteollisuuden edustaja
Elina Rintala, praktikkoeläinlääkäreiden edustaja
Taina Laine, Ruokavirasto, tutkimus
Liisa Kaartinen, Ruokavirasto, valvonta
Sari Hintikka, Sikava (sihteeri)
Ina Toppari, Sikava

Sikava koordinoi ETU-sika-asiantuntijaryhmän toimintaa yhdessä puheenjohtajan kanssa. Ryhmällä oli vuoden 2019 aikana yksi läsnäolo-/skypekokous Tampereella. Kokouksessa käsiteltyjä asioita olivat uudet kansallisen tason luokitusehdot, kuten fluo-rokinolonien ja 3. ja 4. polven kefalosporiinien käyttökielto sioilla, vuosittaiset tautisuo-jauksen arvioinnit Biocheck.UGent -järjestelmän avulla sekä kivunlievitys kastreation yh-teydessä.

Sikaeläinlääkäriryhmä

Ina Toppari, Sikava (sihteeri)
Taneli Tirkkonen (AtriaSika)
Kalle Hakala (praktikkoeläinlääkäri, Mynämäki), varalla Heta Kallio (praktikkoeläin-lääkäri, Vöyri)
Mari Heinonen (HY)
Liisa Kaartinen (Ruokavirasto, valvonta)
Taina Laine (Ruokavirasto, tutkimus), varalla Teija Kokkonen (Ruokavirasto, tutki-mus)
Mirja Raunio-Saarnisto (Ruokavirasto, tutkimus)
Laura London (Ruokavirasto, tutkimus)

Sikaeläinlääkäriryhmä ei kokoontunut vuoden 2019 aikana.

Siipikarjan terveydenhuollon koordinointi

ETU-lihasiipikarja-asiantuntijaryhmä

Hanna Hamina, Suomen Siipikarjaliitto ry, puheenjohtaja
Mika Puotunen, Suomen Broileryhdistys ry
Petri Yli-Soini, MTK
Päivikki Perko-Mäkelä, Atria-Chick Oy/Länsi-Kalkkuna Oy
Pekka Wiro, Atria-Chick Oy
Marjo Rikkilä, DanHatch Finland Oy
Essi Tuomola, DanHatch Finland Oy (varalla Jenni Martikainen)
Leena Pohjola, HKScan Finland Oy/Länsi-Kalkkuna Oy
Eija Talvio, HKScan Finland Oy
Elina Saarinen, Naapurin Maalaiskana Oy (varalla Laura Valli)
Esa Puonti, Luomu Invest Oy
Sirkka Karikko, Länsi-Kalkkuna Oy
Sanna Simula, Länsi-Kalkkuna Oy
Liisa Kaartinen, Ruokavirasto
Pia Vennerström, Ruokavirasto (varalla Sanna Ylä-Autio)
Kristiina Törmä, Ruokavirasto /tarkastuseläinlääkärit (varalla Katri Halinen-Elemo)
Taina-Riitta Seppälä, AVI (varalla Matti Nyberg)
Hannele Nauholz, ETT ry, siht.

ETU-muna-asiantuntijaryhmä

Pasi Pärnänen, MTK, puheenjohtaja
Hanna Hamina, Suomen Siipikarjaliitto ry (varalla Tiia Kuusela)
Juha Salo, Kanamunayhdistys
Merita Raikaslehto, Munapakkaamot/DAVA Foods Finland Oy
Sarianne Lukkaroinen, Munapakkaamot/Kieku Oy
Marko Haavisto, Haaviston siitoskanala
Pertti Lehtonen, LSK Poultry Oy (varalla Sanna Muurama)
Anna Setälä, Tonest Oy
Liisa Kaartinen, Ruokavirasto
Pia Vennerström, Ruokavirasto (varalla Suvi Lehtoniemi)
Jani Soini, läänineläinlääkäri
Virpi Rantanen, kunnaneläinlääkäri
Hannele Nauholz, ETT ry, sihteeri

ETT ry koordinoi ETU-lihasiipikarja- ja ETU-muna-asiantuntijaryhmien toimintaa ja järjesti näille yhteensä kolme kokousta, joista yhden ryhmien yhteiskokouksena Tampereella. Molemmat ryhmät pitivät erikseen yhden Skype-kokouksen.

Syyskuussa ryhmien Tampereen yhteiskokouksessa käsiteltiin ajankohtaisen tautitilanteen lisäksi mm. siipikarjan terveystarkkailuohjelman korvaavaa Ruokaviraston siipikarjan terveydenseurantapakettia ja kuultiin tutkimusprofessori Jarkko Niemen (Luke) esitys Eläinten hyvinvointimerkintä suomalaisen eläintuotannon kilpailukyvyyn ja laadun edistäjänä -hankkeen tilanteesta.

ETU-siipikarjaeläinlääkäriryhmä

Virpi Rantanen, kell.
Pauliina Isokallio, kell.
Päivikki Perko-Mäkelä, Atria-Chick Oy/Länsi-Kalkkuna Oy
Marjo Rikkilä, DanHatch Finland Oy
Leena Pohjola, HKScan Finland Oy/Länsi-Kalkkuna Oy
Nina Aalto, Ruokavirasto
Jaana Vuolle, Ruokavirasto
Pia Vennerström, Ruokavirasto
Suvi Nykäsenoja, Ruokavirasto
Niina Tammiranta, Ruokavirasto
Kirsti Pelkola, Ruokavirasto
Hannele Nauholz, ETT ry, siht.

ETU-siipikarjaeläinlääkäriryhmä ei kokoontunut vuoden 2019 aikana.

Siipikarjatilojen tautisuojaus

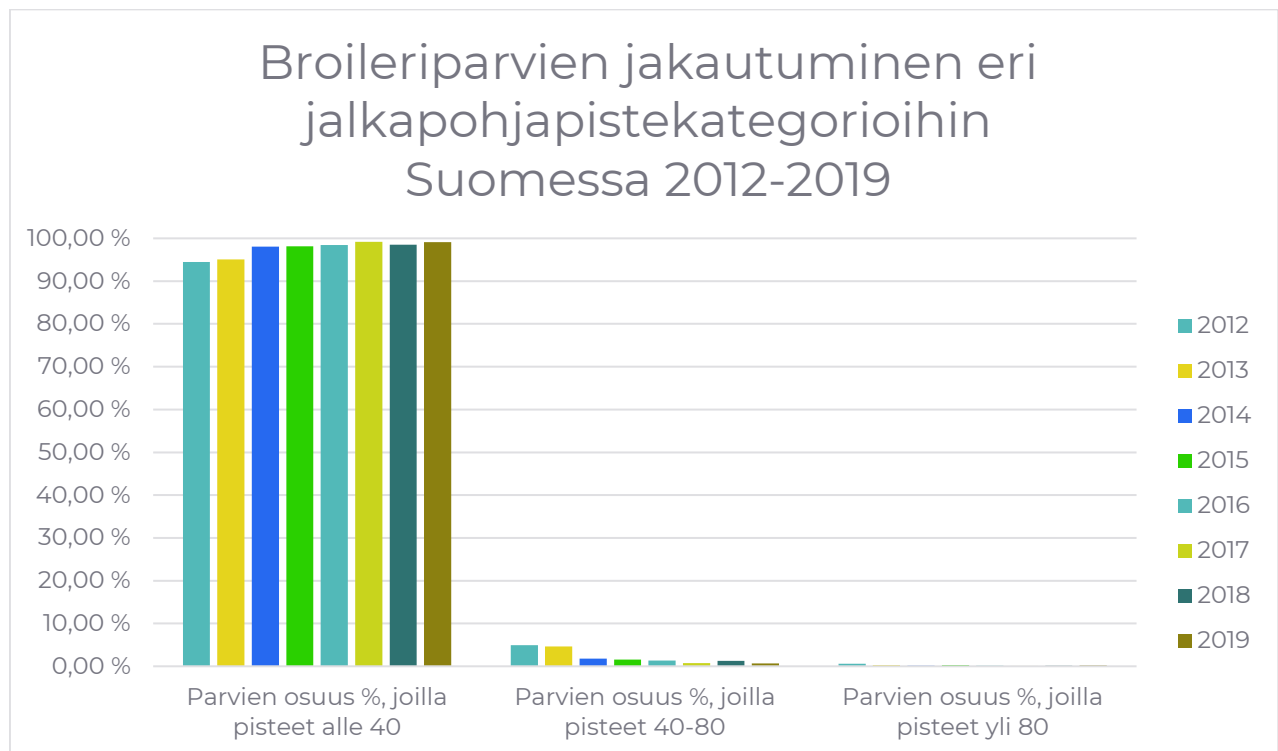
Ruokaketjuhanke 2:n puitteissa järjestettiin kaksi koulutustilaisuutta (Tampere 17.1.2019 ja webinaari 21.5.2019) lihasiipikarjatilojen tautisuojauksesta ja sen arvioinnista Biocheck.UGent- järjestelmää käyttäen. Koulutuksissa oli yhteensä 44 osallistujaa.

Siipikarjan hyvinvointi

ETT osallistui EU-komission broilereiden hyvinvointimissioon helmikuussa 2019. Auditoreille esiteltiin mm. elinkeinon asettamia hyvinvointitavoitteita ja ETT:n Ruokaketjuhankkeiden kautta kerättyjä kansallisia tilastoja.

ETT:n Ruokaketjuhanke 1:n kautta käynnistettyä broilereiden hyvinvointia kuvaavien kansallisten tietojen tilastointia jatkettiin. Ruokaketjuhanke 2:n puitteissa tiedonkeruu laajennettiin koskemaan selluliittihylkäyksiä ja jalkapohjapisteiden painotettua keskiarvoa. Broilereiden jalkapohjapistetilastot julkaistiin ETT:n nettisivujen lisäksi mm. Ruokatie Tietohaarukassa.

Yhteistyössä siipikarja-alan kanssa julkaistiin [tiedote broilereiden terveydestä ja hyvinvoinnista](#).

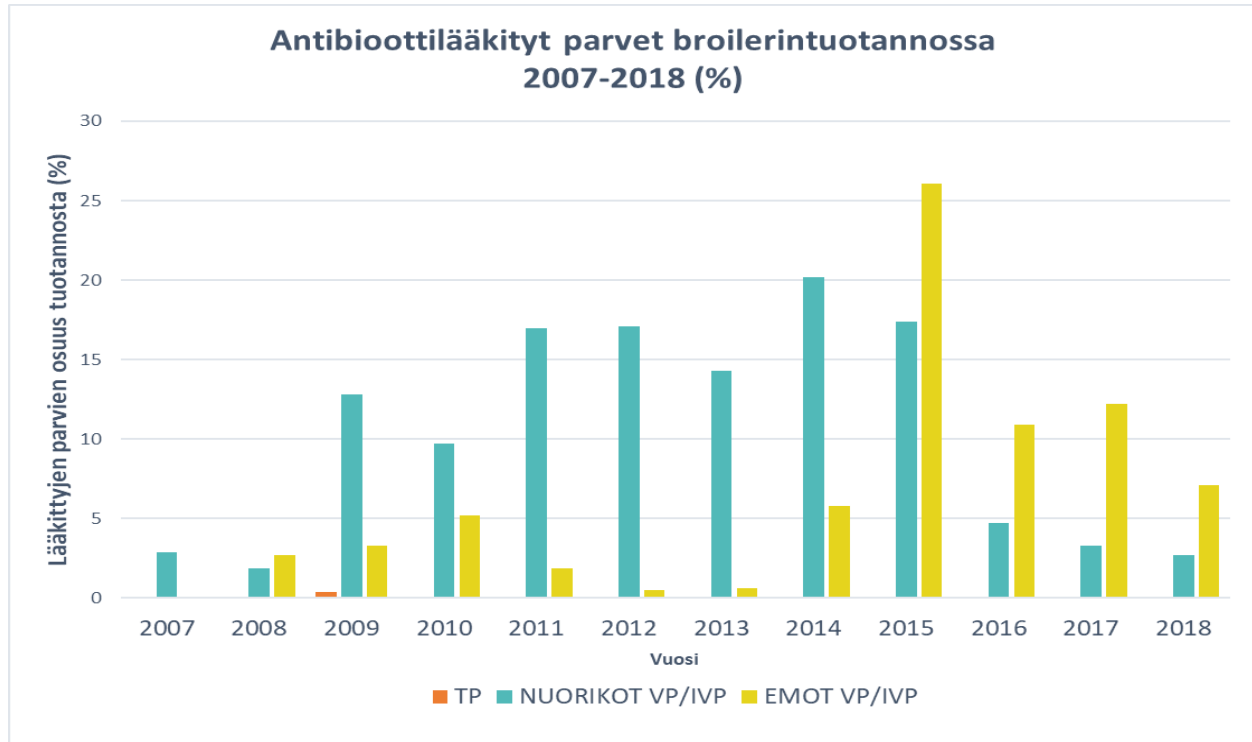
Mikrobilääkkeiden vastuullisen käytön edistäminen siipikarjatuotannossa

ETT:n aloitteesta ja koordinoimana siipikarja-ala päätti rajata pois ihmisille kriittisen tärkeät mikrobilääkkeet tuotantosiipikarjan lääkitykseen mahdollisesti käytettävien antibioottien valikoimasta Suomessa. Alan päätöksellä Suomessa ei käytetä siipikarjan lääkitykseen (fluoro)kinoloneja, 3. ja 4. polven kefalosporiineja, kolistiinia eikä uusia laajakirjoisia ja hitaasti elimistöstä poistuvia makrolideja.

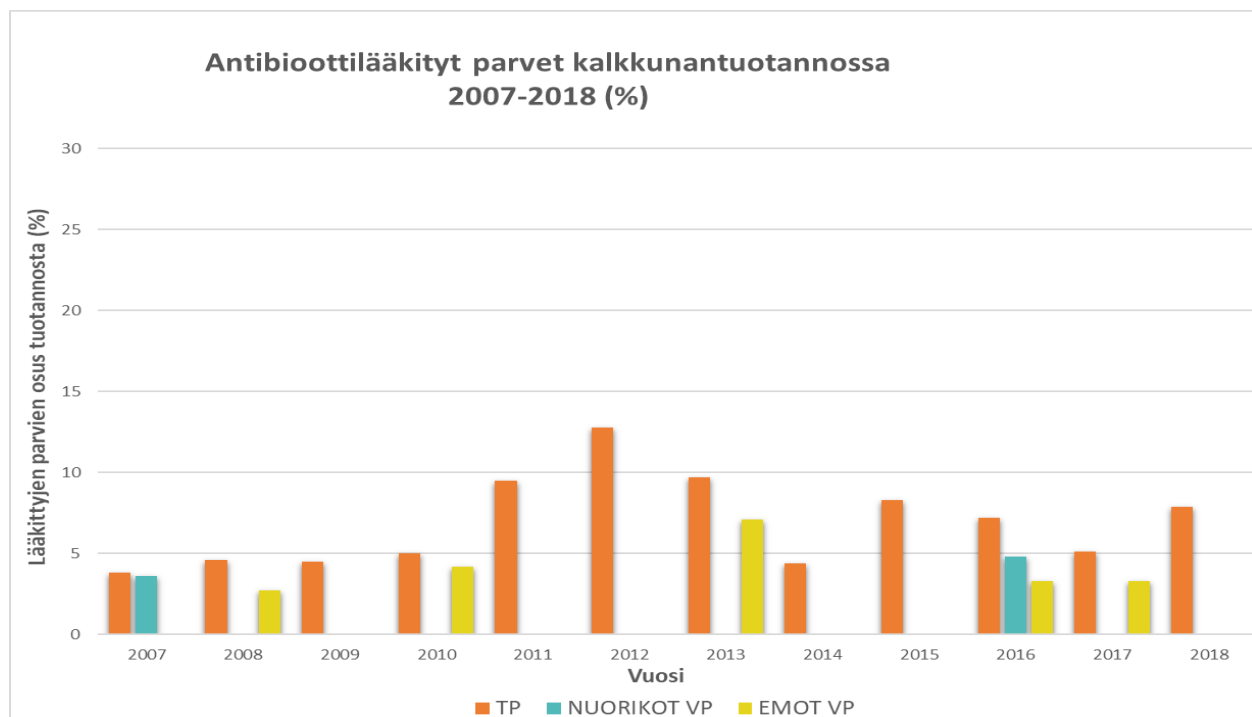
[ETT:n ja Siipikarjaliiton tiedote 18.11.2019.](#)

ETT:n kautta kerättiin yhteen kansalliset tiedot lihasiipikarjatuotannossa vuonna 2018 käytettyjen antibioottien määristä ja niiden käytön syistä. Kansalliset yhteenvedot julkaistiin ETT:n verkkosivuilla ja toimitettiin asiasta vastaavien viranomaisten käyttöön tilastointia varten. Tilastoitu osuus suomalaisesta siipikarjanlihantuotannosta kattoi n. 99 %.

Tuotantopolven broilereille, joita kasvatettiin n. 4000 parvea, ei käytetty antibiootteja lainkaan. Broileriemoilla lääkitystarpeen syynä oli yleisimmin *Staph. aureus* -bakteerin aiheuttama nivel- ja jännetupentulehdus.

Tuotantopolven kalkkunoilla, joita kasvatettiin n. 300 parvea, ainut lääkityksen syy oli kuoliainen suolistotulehdus (24 parvessa). Kalkkunaemoilla ei ilmennyt antibioottilääkitystä vaativia bakteeri-infektioita vuonna 2018.

ETT:n Ruokaketjuhanke 2:n kautta käynnistettiin uutena antibioottien käyttötiedon keruu kananmunantuotantoketjujen osalta. Tiedot kerättiin takautuvasti vuoden 2018 alusta alkaen suuntaamalla kysely eläinlääkäreille. Toisin kuin lihasiipikarjatuotannossa kanojen parvimääriä ei ole tiedossa kananmunantuotannon osalta. Kyselyn perusteella saatujen tulosten suhteuttamiseksi mittariksi valittiin parvien sijaan kanojen määrä (yhteensä 3,91 milj./2018). Tämän mukaan laskettuna Suomen kananmunantuotannossa lääkittiin 0,08 % kanoista vuonna 2018, ja ainut käytetty lääke oli penisilliini. Lääkityksen syy oli sikaruusutartunta. Vuodelta 2019 ETT:lle raportoitiin lääkitystarpeesta 0,56 %:lla kanoista (2 parvea). Lääkityksen syinä olivat pasteurelloosi (*Pasteurella multocida*) ja kokkidioosin seurauksena puhjennut kuolioinen suolistotulehdus. Tulehdusten hoitoon käytettiin penisilliiniä ja tetrasykliiniä.

Hankkeen toisena munantuotanto-osion tavoitteena oli selvittää tuotantoketjun rokotuskattavuutta Suomessa. Kyselyn avulla pyrittiin - paitsi selvittämään vuoden 2018 rokotuskäytäntöjä - myös saamaan kansallista tietoa kanojen vastustuskyvystä tarttuvista tauteja vastaan sekä mahdollisista rokottamatta jättämisen syistä (alhainen tartuntapaine, rokotteiden saatavuusongelmat, hinta yms.). Tätä tarkoitusta varten laadittiin kananuorikkokasvattajille suunnattu kysely, joka lähetettiin yhteensä noin 40 kasvatuskanalan omistajalle. Kyselyn vastausprosentti jäi suhteellisen alhaiseksi, 39,5 %, mutta vastauksia saatiin kaikista tuotantomuodoista (virikehäkki-, lattia-, luomu- ja ulkokanala). Yleisimmin rokotuksia käytettiin odotetusti Marekin tautia (100 %), Avian Encephalomyelitis AE:ta (77 %) ja Gumboro-tautia (67 %) vastaan, mutta myös kokkidioosirokote oli käytössä 63 %:ssa vastaajien parvista. Rokotukset annettiin hyvin tarkasti Ruokaviraston rokotussuosituksen mukaisessa iässä. Rokotteen saatavuusongelmia oli ilmennyt AE-, Gumboro- ja kokkidioosi-rokotteiden osalta. Yleisin syy rokottamatta jättämiseen oli kuitenkin arvio siitä, ettei Suomen tautitilanne edellytä rokotesuojaa (esim. IB:n ja sinisiipitaudin osalta ainut mainittu syy).

5 e. Naseva - Nautatilojen terveydenhuollon seurantajärjestelmä

Nasevan tietojärjestelmään tallennetaan terveydenhuollon toimenpiteet niiltä lypsykarja- ja naudanlihantuotantotiloilta, jotka ovat liittyneet terveydenhuollon piiriin solmimalla terveydenhuoltosopimuksen.

Nasevassa otettiin käyttöön tilojen automaattinen tautiriskien perusteella tehtävä terveysluokitus. Vuosikatsaukseen lisättiin uusia eläinten hyvinvointiin liittyviä arviointikohtia ohjeineen. Lääkitsemistiedon siirtoon ostettiin lisenssi NasevaHealthApp -nettisovelluksesta.

Nasevan johtoryhmä

Nasevan toimintaa hallinnoi ETT ry:n alaisuudessa toimiva johtoryhmä, johon kuuluvat meijereiden ja teurastamoiden edustajat. Johtoryhmän puheenjohtajana toimi Kristiina Sarjokari, Valio Oy:stä ja johtoryhmän sihteerinä Erja Tuunainen ETT:stä.

Johtoryhmä 2019

Kristiina Sarjokari, puh.joht. (varalla Hanna Laitinen), Valio Oy
Ann-Charlott Kjerp (varalla Ilpo Lukkarinen), Valio-ryhmä
Anu Autere, Arla yhteistyömeijerit (varalla Sami Kilpeläinen, Arla Oy)
Saara Rantanen (varalla Vesa Hihnala), Snellmanin Lihanjalostus Oy
Tuomas Herva (varalla Sinikka Hassinen), A-Tuottajat Oy ja Pohjanmaan Liha
Sami-Jussi Talpila (varalla Harri Jalli), HKScan Finland Oy
Veikko Oljakka, Rönkä Oy

Johtoryhmän kokouksiin osallistuivat ETT ry:n ja Nasevan toimihenkilöistä Ina Toppari, Olli Ruoho, Erja Tuunainen ja Paula Halkosaari. Kokouksista 9 kpl pidettiin nettikokouksina. Yksi laatujärjestelmään keskittynyt kokous pidettiin Seinäjoella.

Nasevan henkilöstö 2019

Nasevan asiantuntijaeläinlääkärinä toimi Erja Tuunainen ja rekisterivastaavana Paula Halkosaari.

Nasevan käyttö

Nasevan jäsenmäärä pysyi ennallaan, toimintaan osallistui 11 meijeriä ja seitsemän liha-alan yritystä.

Nasevan toiminta ja rajapintojen kehittäminen

Nasevan "Terveys-rajapinnan" käyttö jäsenyrityksissä lisääntyi. Rajapinta mahdollistaa tiedonsiirron mm. terveydenhuoltokäyntien ajankohdasta ja eläinlääkäriin arvioista suoraan jäsenyritysten omiin tuotannonseurantaohjelmiin. Avoin hoitorajapinta mahdollistaa lääkitys- ja hoitotietojen siirron Nasevaan sähköisesti eläinlääkäri- ja tuotannonseurantaohjelmista. Hoitorajapinnan kautta voidaan hoito- ja lääkitsemistietoa siirtää edelleen jäsenyritysten tuotannonseurantaohjelmiin. Rajapinnassa mukana oleville toimijoille järjestettiin lokakuussa Digityöpaja. Työpajassa ideoitiin mm. terveydenhuoltokäyntitiedon ja lääkitsemistiedon luotettavuuden parantamista. Lisäksi pidettiin vuosittaiset kokoukset hoitorajapinnan käyttäjien kanssa.

Keskustelua jatkettiin nautarekisterin siirtämisestä Ruokavirastosta suomi.fi -väylää pitkin. Lisäksi selvitettiin tutkimustulosten siirtoa Ruokavirastosta ja Movet Oy:n laboratorion suoraan Naseva-järjestelmään.

Raportoinnin kehittäminen

Nasevan terveydenhuoltokäynneistä on ajettu neljännes- tai puolivuositain raportit käyttäjille laadunvalvontaa varten. Tilastoja on käytetty apuna mm. kuntien eläinterveydenhuollon henkilöstötarpeiden arvioimiseksi.

Terveydenhuoltokäynti-, eläinvirta- sekä hoito- ja lääkitsemistietojen raportointia kehitettiin vuoden aikana Nasevasta ajettavien koontiraporttien pohjalta.

Eläinlääkäreiden ja sidosryhmien täydennyskoulutus ja viestintä

Eläinlääkäreille ja eläinlääketieteen opiskelijoille pidettiin toukokuussa peruskoulutusta Nasevan käytöstä ja terveydenhuoltokäynnin tekemisestä Helsingin yliopiston Saaren yksikössä ja webinaarina tarpeen mukaan.

Yksittäisiä käyttäjiä opastettiin puhelimitse, sähköpostitse sekä Naseva-viestien kautta. Lisäksi ETT:n Facebook sivuja käytettiin viestintään. Uusia ETT:n kotisivuja ja sosiaalisen median aineistoa päivitettiin nautaterveydenhuollon ohjeiden osalta. Alkutuotannon laatujärjestelmistä lisäarvoa maidon-, lihan- ja kananmunantuotantoketjuille -hankkeen puitteissa julkaistiin lehtiartikkeleita ja pidettiin luentoja. Lehtikirjoituksia julkaisivat mm. Maaseudun Tulevaisuus, Eläinlääkärilehti sekä teurastamojen ja meijereiden tuotajalehdet, joille toimitettiin materiaalia. Maito ja Me -lehdessä julkaistiin "Nasevasti" -palstaa.

Toimihenkilöt esittelivät Nasevaa mm. Sarka-messuilla, Lypsikit Livenä -päivässä, ProAgrian maitovalmennuksessa, KoneAgriassa, Snellmanin tuottajamessuilla ja Atrian emolehmäpäivillä. EU:n maatalousministereille esiteltiin Nasevaa tilavierailun yhteydessä Vihdissä.

Nautaterveydenhuolto, vastuullisuus ja Ruokaketjuhanke 2 olivat esillä vuotuisilla Eläinlääkäripäivillä ETT:n osastolla ja luennolla.

Eläinlääkäreille ja sidosryhmille pidettiin webinaareja vastuullisesta mikrobilääkkeiden käytöstä, nautatilojen automaattisesta luokittelusta ja vuosikatsauksen arvioinneista. Biocheck-koulutusta suunniteltiin yhteistyössä Savonia AMK:n ETKO-hankkeen kanssa

yhteistyössä. Prof. Jeroen Dewulf Gentin yliopistosta oli luennoimassa Biocheck.UGent® -tautisuojausjärjestelmän arviointijärjestelmästä koulutustilaisuuksissa tammikuussa 2020.

Tutkimusyhteistyö

Naseva osallistui Helsingin yliopiston ”Vasikkakasvatuksen ongelmat ja muutosvaihtoehdot” -hankkeen toteutukseen, Ruokaviraston Paratuberkuloosi- ja Kryptosporidioosi-hankkeisiin. Lisäksi osallistuttiin kansainvälisesti toteutettavaan EU COST -rahoitteiseen SOUND-hankkeeseen.

Mycoplasma bovis

Mycoplasma bovis -taudinaiheuttaja oli vuoden 2019 loppuun mennessä löytynyt 245 tilalta, joista 86 oli lypsykarjoja, neljä emolehmätilaa ja 155 lihanautakasvattamoa tai vasikkakasvattamoa.

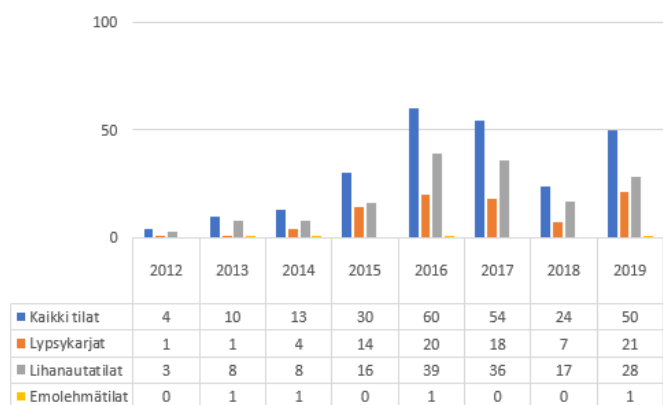
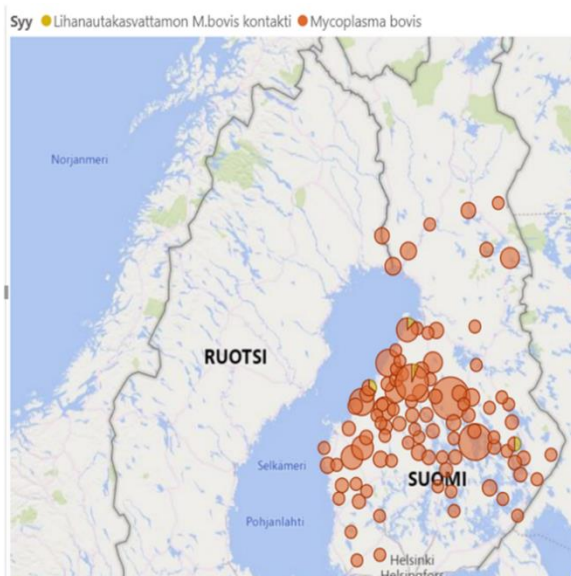
Ajankohtaista *M.bovis* -tilannekarttaa julkaistaan [ETT:n nettisivustolla](#).

Mycoplasma bovis -vastustusohjelma

ETT lanseerasi vuonna 2013 *Mycoplasma bovis* -vastustusohjelman tartunnan leviämisen riskin hallintaan eläinkaupassa ja näyttelytoiminnassa. Vastustusohjelmaan liittyi vuoden 2019 aikana 58 (2018: 85) uutta nautatilaa. Ohjelmassa oli vuoden lopussa yhteensä 530 (2018: 546) nautatilaa.

M. bovis -vastustusohjelmaan kuulumisen ja näytteenotto ovat mukana ETT:n ohjeissa eläinnäyttelyihin osallistuttaessa. Ohjelmaan kuulumisen edistää myös eläinkaupan turvallisuutta.

Vuoden aikana Nasevasta annettiin ohjeita eläinlääkäreille ja tiloille vastustusohjelmaan ja näytteenottoon liittyen. Eläinlääkäri Vera Haapalalta hankittiin kevään ja kesän aikana ostopalveluna *M. bovis* -tartuntatilojen saneeraus- ja riskinhallintatoimia.

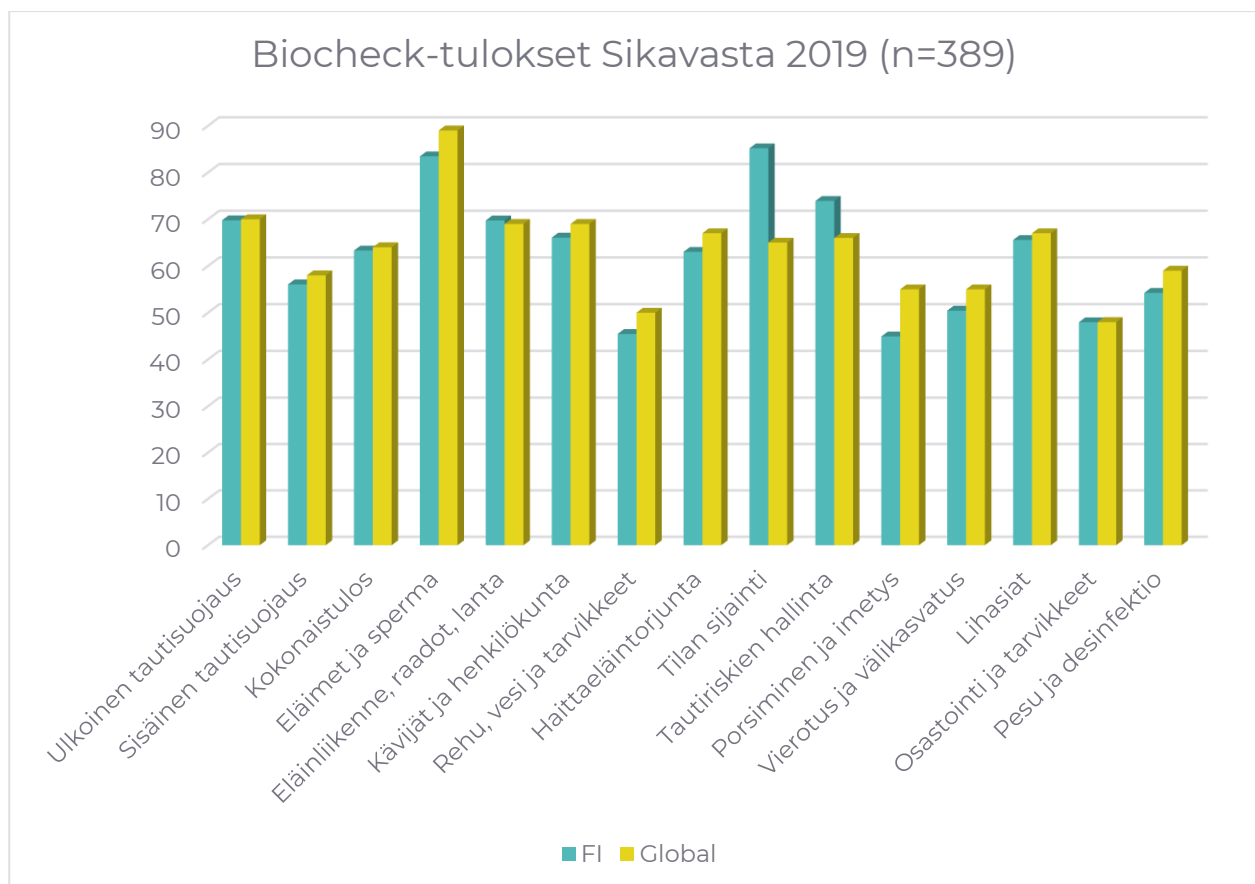

5 f. Sikava - Sikaloiden terveystilastointirekisteri

Vuoden 2019 lopussa (31.12.2019) Sikavaan kuului 1080 (2018: 1119) sikojen pitopaikkaa, joista erityistasolla oli 37 (2018: 38), kansallisella tasolla 919 (2018: 964) ja perustasolla 61 (2018: 44). 55 tilaa oli tyhjänä tai passivoituna, 8 tilalla ei ollut luokitusta. Rekisteriin tallennettiin vuoden aikana 4683 (2018: 4916) eläinlääkäreiden tekemää terveydenhuoltokäyntiä.

Sikavan rekisterin teknisestä ylläpidosta vastasi Mtech Digital Solutions Oy. Vuoden 2019 Sikavan luokitusehtoja päivitettiin: Biocheck.UGent® tautisuojausten arviointi on tehtävä kaikille kansallisen ja erityistason pitopaikoille vuosittain, porsaiden kivunlievityksestä on huolehdittava kastroinnin yhteydessä ja kahden, ihmisten hoidossa kriittisten, antibioottiryhmän (fluorokinolonit sekä 3. ja 4. polven kefalosporiinit) käyttö sioille kiellettiin Sikavan kansallisella ja erityistasolla.

Vuoden aikana Biocheck-arviointeja tallennettiin Sikavaan 389 kpl.

Sikavan johtoryhmä

Sikavan toimintaa hallinnoi ETT ry:n alaisuudessa toimiva johtoryhmä, johon kuuluvat jäsenteurastamoiden edustajat. Johtoryhmän puheenjohtajana toimi Taneli Tirkkonen, A-tuottajat Oy:stä ja johtoryhmän sihteerinä Sari Hintikka ja Ina Toppari ETT:stä.

Johtoryhmä 2019

- Taneli Tirkkonen (varajäsen Niina Immonen), A-tuottajat Oy ja Pohjanmaan Liha
- Ulla Ketola (varajäsen Olli Paakkala), HKScan Finland Oy
- Martti Hassila (varajäsen Laura Ehlers), Snellmanin Lihanjalostus Oy
- Mika Myllymaa, Mika Myllymaa Oy (varajäsen Lauri Mäkelä, Kivikylän Kotipalvelus Oy).

Johtoryhmän kokouksiin osallistuivat ETT ry:n ja Sikavan toimihenkilöistä Olli Ruoho sekä Ina Toppari ja Sari Hintikka. Johtoryhmän sihteerinä toimivat Sari Hintikka ja Ina Toppari.

Sikavan johtoryhmä kokoontui kahdeksan kertaa ja piti yhden sähköpostikokouksen.

Sikavan henkilöstö

Sikavan asiantuntijaeläinlääkärinä toimi Ina Toppari huhtikuun loppuun asti kokopäiväisenä ja loppuvuoden oman toimensa ohella. Rekisterivastaavana toimi Sari Hintikka.

Sikavan laatujärjestelmä

Sikavan johtoryhmä on vahvasti sitoutunut laatujärjestelmän ylläpitoon. Sikavan laatujärjestelmän ylläpito ja kehitys olivat olennainen osa Sikavan käytännön toimintaa. Sisäisiä ja ulkoisia auditointeja tehtiin laatujärjestelmän ohjelman mukaisesti; pääpaino oli eläinlääkärien terveydenhuoltokäyntien auditoinnissa. Auditoinneista vastasivat Kiwa ja Envirovet. Laatujärjestelmään toimintaa arvioitiin johdonkatselmuksessa huhtikuussa sekä osana johtoryhmän kokouksia.

Laatujärjestelmän mukaisia terveydenhuoltokäyntien auditointeja tehtiin 23 kappaletta. Kiwa suoritti Sikavan laatujärjestelmän seuranta-auditoinnin toukokuussa. Seuranta- ja sertifiointiauditointien lisäksi Sikavan laatujärjestelmä auditoidaan myös sisäisesti vuosittain. Omavalvontana auditointiin 70 eläinlääkäreiden tekemää terveydenhuoltokäyntiraporttia.

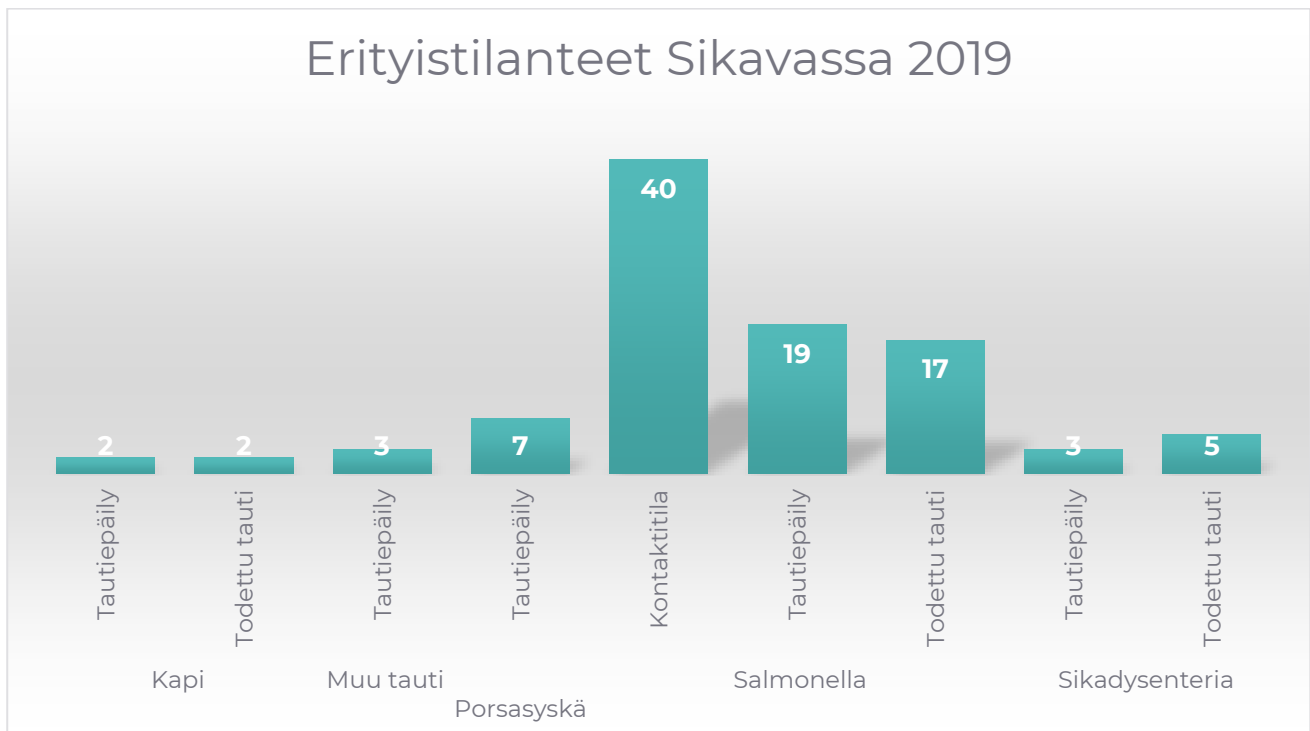
Laatujärjestelmän ylläpitoon ostettiin alkuvuodesta Kati Kastisen työpanosta ProAgria Liha Osaamiskeskukselta.

Sikavan erityistaso

Sikavassa on avoin lista niistä tiloista, jotka täyttävät erityistason vaatimukset. Sen avulla karjujen tai ensikoiden ostajat voivat itse varmistua myyjätilan luokituksesta, jos uudiseläimiä ei hankita teurastamoiden uudiseläinvälityksen kautta. Vuoden lopussa erityistasolla oli 37 pitopaikkaa. Erityistasolle liittyi vuoden aikana kolme uutta pitopaikkaa, joille myös tehtiin tautisuojausten auditointi ennen liittymistä.

Erityistilanteet Sikavaan kuuluvilla tiloilla

Keväällä 2019 Sikavan erityistilanteisiin lisättiin uusia erityistilanteen syitä. Kontaktitila lisättiin tarttuvien tautien varalle ja tämän lisäksi luotiin kolme sikojen hyvinvointiin ja vastuulliseen toimintaan liittyvää erityistilannetta: VTM-ylitys, alhainen hyvinvointi-indeksi sekä eläinsuojelu. Vuoden 2019 aikana Sikavaan kirjattiin yhteensä 98 uutta erityistilannetta (tautiepäily, todettu tartunta, kontaktitila, muu poikkeustilanne). Sikadysenteriaa epäiltiin kolmessa pitopaikassa ja todettiin viidessä pitopaikassa, kapia epäiltiin kahdessa pitopaikassa ja todettiin kahdessa pitopaikassa. Porsasyskää epäiltiin seitsemässä pitopaikassa, mutta nämä osoittautuivat aiheettomiksi. Salmonellaa epäiltiin 19 pitopaikassa, 40 pitopaikkaa luokiteltiin kontaktitiloiksi ja lopulta salmonellatartunta todettiin 17 pitopaikassa. Muu tauti oli sikainfluenssa.

Sikavan toiminta ja rajapintojen kehittäminen

Hoitorajapintaan, jonka kautta voidaan hoito- ja lääkitsemistietoa siirtää eri ohjelmistojen välillä, lisättiin käyttäjäksi teurastamokäyttäjä, jotta sikojen lääkitystiedot voidaan siirtää jäsenyritysten tuotannonseurantaohjelmiin. Rajapinnassa mukana oleville toimijoille

järjestettiin lokakuussa Digitsöpa. Työpajassa ideoitin mm. lääkitsemistiedon luotettavuuden parantamista. Lisäksi pidettiin vuosittaiset kokoukset hoitorajapinnan käyttäjien kanssa.

Osana Ruokaetju2-hanketta selvitettiin tutkimustulosten siirtoa Ruokavirastosta suoraan Sikavaan.

Erityistilanteisiin lisättiin uusia syitä (kts. Sikavan erityistilanteet -kohta). Biocheck-arviointeihin tehtiin toistuvien arviointien vertailutaulukot ja -kuvaajat.

Eläinlääkäreiden ja sidosryhmien täydennyskoulutus ja viestintä

Sikavan avoimilla verkkosivuilla ja eläinlääkäriosiossa julkaistiin vuoden 2019 aikana tiedotteita ajankohtaisista asioista ja näiden lisäksi Sikavan huoltokatkoja koskevat ilmoituksia. Tiedotteet on pääsääntöisesti julkaistu myös ruotsiksi.

Tautisuojausten ja Biocheck.UGent® -arviointimenetelmän koulutusta pidettiin kolme kertaa vuoden 2019 aikana, kerran Helsingissä ja kaksi kertaa Turussa. Vuoden aikana järjestettiin kolme sika-aiheista webinaaria osana Ruokaketju2 -hanketta ja yhteistyössä Ruokaviraston ja Helsingin Yliopiston kanssa. Webinaareissa paneuduttiin vastuulliseen antibioottien käyttöön sikaterveydenhuollossa yhteydessä. Vastuulliseen antibioottien käyttöön kuuluvat mm. mikrobiologisen diagnoosin varmistaminen, tarvittavat muut toimet antibioottien käyttötarpeen vähentämiseksi, tietojen kattava kirjaus sekä lainsäädännön noudattaminen lääkkeiden varalle luovutuksen yhteydessä. Afrikkalaisesta sikarutosta ja tautiriskien hallinnasta esitelmöitiin mm. Sarkamessuilla helmikuussa.

Ajankohtaiskatsaus Sikavasta pidettiin Tuotantoeläinlääkäriyhdistys TEY:n koulutuspäivillä maaliskuussa ja Kunnalliseläinlääkäriliiton syyspäivillä elokuussa.

5 g. Ruokaketjuhanke

Maa- ja metsätalousministeriö

Alkutuotannon laatujärjestelmistä lisäarvoa maidon-, lihan- ja kananmunantuotantoketjuille

[Lisätietoa hankkeesta](#)

Johdanto

ETT:n kaksivuotisen Ruokaketju 2 -hankkeen “Alkutuotannon laatujärjestelmistä lisäarvoa maidon-, lihan- ja kananmunantuotantoketjuille” toteuttamista pystyttiin myös hankkeen toisena toimintavuonna jatkamaan lähes tavoitteiden ja budjetin mukaisesti, vaikka henkilöstöresursseissa oli vajeista myös vuonna 2019. Varsinainen hankevetäjä oli pitkään poissa, joten siltä osin jouduttiin turvautumaan sijaisjärjestelyihin. Resurssivajetta oli myös sikaosion toteuttajissa. Yksi merkittävimmistä toimenpiteistä oli terveysluokituksen kehittäminen nautatilojen terveydenhuollon seurantajärjestelmä Nasevaan. Hankkeen toimenpiteitä esiteltiin muun muassa Sarkamessuilla, Tuotantoeläinlääkäripäivillä, KoneAgriassa ja Eläinlääkäripäivillä. Hankkeelle myönnettiin jatkoaikaa 29.02.2020 asti, koska henkilöstöresurssivajauksen takia osaa määrärahoista ei saatu käytettyä vuoden 2019 loppuun mennessä ja hankkeen toimenpiteiden toteuttamista voidaan jatkaa vielä alkuvuodesta 2020.

Nauta

Hankkeen nautaosion tulokset ovat olleet esillä eri tapahtumissa ja sidosryhmätilaisuuksissa. Nautaosiossa luotiin terveysluokitus Nasevaan. Hankkeessa järjestettiin työpaja koskien nautatiloille kehitettävän terveysluokituksen käyttöä eläintautivakuutusten apuna. Nasevaan luodun laatujärjestelmän vastaavuutta ISO 9001 standardiin arvioitiin Kiwan toimesta. Lisäksi luotiin tuotannollisen terveydenhuollon koulutusmalli.

Sika

Hankkeen sikaosiossa on keskitytty hyvinvointi-indeksin lisäpisteiden kehittämiseen, vastuullisen tuotannon mittareiden raportoinnin kehittämiseen, eläinlääkäreiden kouluttamiseen hyvinvointi-indeksin perusteista. Sikavaan pohjautuvan kansallisen laatujärjestelmän täydentämistä sikojen hyvinvoinnilla on selvitetty kattavasti ja tavoitteena on vielä laatia asiasta hakemus Ruokavirastolle ennen hankkeen jatkoajan päättymistä.

Siipikarja

Hankkeen siipikarjaosiossa pidettiin vuonna 2019 kaksi koulutustilaisuutta broilerikasvattamoiden tautisuojauksesta ja sen arvioinnista Biocheck.UGent-työkalun avulla. Kananmunantuotannon osalta käynnistettiin mikrobilääkkeiden ja rokotteiden käyttömäärien selvitys ja tilastointi.

Päätösseminaari

ETT:n Ruokaketjuhanke 2:n päätösseminaari järjestettiin 26.11.2019 Tampereella Juvenes Attilan auditoriossa. Paikalla oli reilut 30 osallistujaa, ja myös etäyhteyden kautta oli mukana kuulijoita.

Seminaarissa käytiin läpi hankkeen nauta-, sika- ja siipikarjaosiossa toteutettuja toimenpiteitä, esim. nautatilojen terveystilasta, Nasevan laatu järjestelmää, sikaloiden vastuullisen tuotannon mittareiden kehittämistä ja siipikarjatuotannon laatua kuvaavan tiedon keruun kehittämistä.

[ETT:n Ruokaketjuhanke 2:n päätösseminaarin ohjelma ja esitykset](#)

Kuva 3: Ruokaviraston Liisa Kaartinen painotti alkutuotannon laadun todentamisen merkitystä puheenvuorossaan RKH2-päätösseminaarissa

5 h. Asiantuntijatoiminta

Työ- ja ohjausryhmät

ETT:n toimihenkilöt osallistuivat vuonna 2019 asiantuntijoina työ- ja ohjausryhmiin:

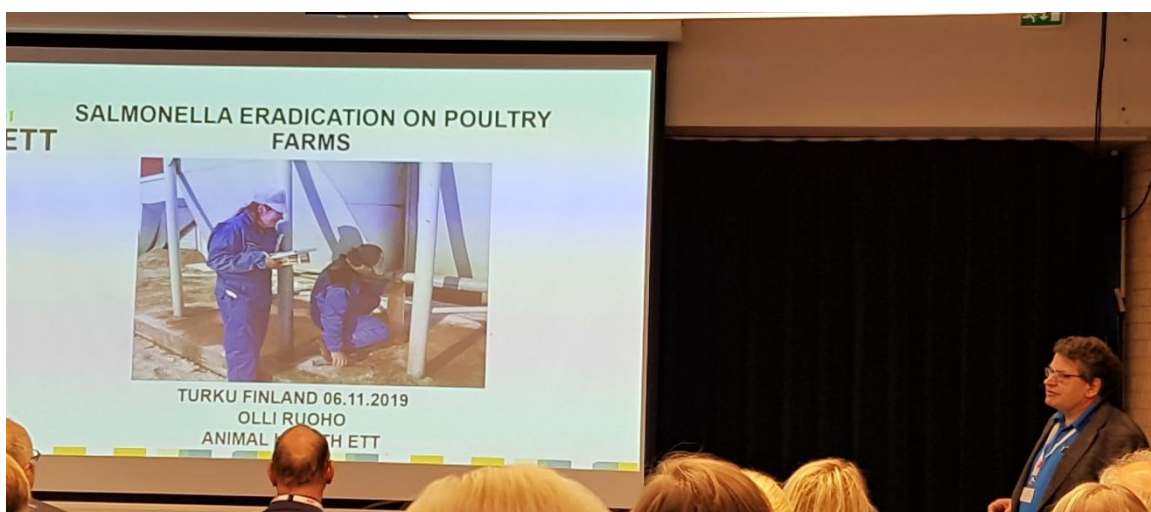
- ASF-STOP -hanke (EU COST)
- Bioturvallisuus – eilinehto tulevaisuuden sikatiloille (Satafood Kehittämisyhdistys ry ja Finnpig Oy), ohjaus- ja työryhmä
- Elintarvikeketjujen turvallisuuden edistäminen Etelä-Pohjanmaalla -hankkeen ohjausryhmä (Helsingin yliopisto, Etelä-Pohjanmaan korkeakouluyhdistys)
- ELV / Eläinlääkkeet, lääkejäämät ja mikrobilääkeresistenssi -asiantuntijaryhmä (MMM)
- Eläinlääkintöalajaosto (MMM)
- Eläinten hyvinvointimerkki -hanke, ohjausryhmä (LUKE ja EHK)
- Eläinten hyvinvointikorvausta valmistelevat työpajat (MMM)
- ETKO-hanke ohjausryhmä (Savonia AMK)
- EU PiG (EU COST)
- Haittaeläinten vaikutus zoonoosien säilymiseen ja leviämiseen kotieläintiloilla ohjausryhmä (Ruokavirasto, Luke)
- Kryptosporidioosi: Nouseva zoonoosiuhka Suomen nautakarjoissa -työryhmä (Ruokavirasto, THL)
- Kolibasilloosin hallinta siipikarjan tuotantoketjussa -hankkeen ohjausryhmä (Ruokavirasto)
- Kotieläinalalle kilpailukykyä bioturvallisuudesta –hanke ohjausryhmä (Helsingin yliopisto/Ruralia-instituutti, Luke)
- Lintuinfluenssan ja Newcastlel taudin asiantuntijaryhmä (Ruokavirasto)
- Luomutuotannon fokustyöryhmä (Pro Luomu ry)
- Lypsykarjatilojen strateginen terveydenhuolto - karjan terveys talouden kilpailutekijänä -hanke ohjausryhmä (Satafood Kehittämisyhdistys ry)
- Lypsykarjojen hyvän paratuberkuloositilanteen todentaminen ja sertifiointi lypsykarjatalouden tukemiseksi -hanke (Ruokavirasto)
- Lypsylehmien sorkka-alueen ihotulehdus – uusi uhka lypsykarjataloudelle, ohjausryhmä (Ruokavirasto, HYELTDK)
- Lääkkeiden käyttötarpeen vähentämisellä kilpailukykyä sianlihantuotantoon (A-tuottajat ja HY), ohjausryhmä
- Maatalouden riskinhallintatyöpajat (MMM)
- Maitohygienialiiton johtokunta, asiantuntijajäsen
- Pysyvä mikrobilääketyöryhmä (MMM)
- Salmonellavalvonnan uudistamistyöryhmä (MMM)
- Sikaruttoasiantuntijatyöryhmä (Ruokavirasto)
- SOUND control -hanke (Standardizing OUtput-based surveillance to control Non-regulated Diseases of cattle in the EU, (EU COST)
- Tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta
- Työtavoilla tulosta maitotiloille hankkeen ohjausryhmä (Helsingin yliopiston Ruralia-instituutti ja Sedu-aikuiskoulutuskeskus, Seinäjoki)

- Vasikkakasvatuksen ongelmat ja muutosvaihtoehdot -hankkeen ohjaus- ja työryhmä (Ruokavirasto, Helsingin yliopisto, Estonian University of Life Sciences; MMM)
- Villisikatyöryhmä (HARE 047:00/2014, MMM)
- VirSta-hanke: Virusten esiintyvyys ja säilyvyys elintarviketuotantoketjussa ja elintarviketeollisuuden prosesseissa (HY ja Ruokavirasto)
- Zoonoottinen MRSA; Torjunta sikatiloilla työskentelevillä (Ruokavirasto, THL, Työterveyslaitos) ohjausryhmä

5 i. Kansainvälinen yhteistyö

Toimihenkilöt osallistuivat alan kansainvälisiin kongresseihin, seminaareihin ja yhteistyökokouksiin

- AACTING-kongressi, Bern, Sveitsi – Ina Toppari ja Erja Tuunainen
- Aviagen Cross Veterinary Meeting, Turku
 - o Olli Ruoho piti esityksen ”Critical Point Cleaning on Farms and Hatcheries”
- Nordic Poultry Conference, Turku – Olli Ruoho ja Hannele Nauholz
 - o Olli Ruoho piti esityksen ”Salmonella Eradication at Poultry Farms”
- EU Cost SOUND-hankkeen yhteistyökokoukset, Utrecht, Hollanti ja Inverness, Skotlanti – Erja Tuunainen
- Communication - a Crucial Skill in Modern Animal Health Management, Kuopio – Erja Tuunainen ja Hertta Pirkkalainen
- Gård och Djurhälsanin eläinlääkäreille esiteltiin Naseva-järjestelmää webinaarina – Erja Tuunainen
- European Commission audit / Animal Welfare Indicators - Ina Toppari (siat) ja Hannele Nauholz (broilerit)
- ZeroZincSummit
 - o Ina Toppari piti esityksen ” The Finnish approach to prevent post-weaning diarrhoea in piglets without zinc oxide”
- ESPHM, Utrecht, Alankomaat – Ina Toppari

Kuva 4 Olli Ruoho esitelmöi Pohjoismaisilla siipikarjapäivillä (Nordic Poultry Conference) Turussa 6.11.2019

5 j. Tiedotus ja koulutus

Tiedotus

ETT:n kotisivut uudistettiin toimintavuoden aikana yhteistyössä Mainostoimisto Riiman kanssa.

Yhdistys julkaisi neljä jäsentiedotetta. Tiedote päivitettiin sähköisen uutiskirjeen muotoon numerosta 3/2019 alkaen. Lisäksi julkaistiin ETT:n vuosikertomus 2018 yhdistyksen kotisivuilla.

Yhdistys tiedotti toimialaansa kuuluvista ajankohtaisista asioista lisäksi mm. Facebookin ja Twitterin sekä Naseva- ja Sikava-rekisterien ja Helsingin yliopiston ylläpitämän tuotantoeläinlääkäreiden sähköisen postituslistan kautta. Tiedotus lehtiartikkeleiden sekä koulutus- ja luentotilaisuuksien muodossa kuului yhdistyksen toimintaan säännöllisesti.

Yhdistys osallistui mm. Sarkamessuille ja KoneAgria-näyttelyyn sekä Eläinlääkäripäiville esitellen mm. Ruokaketjuhanke 2:n toimenpiteitä.

Luennointi

ETT:n toimihenkilöt luennoivat vuoden 2019 aikana useissa tilaisuuksissa ETT:n toimialaan kuluista aiheista, kuten eläinten terveydestä, terveydenhuollosta ja hyvinvoinnista.

Luentoja pidettiin esimerkiksi tuottajille, eläinlääkäreille ja muille sidosryhmille. Lisäksi ETT osallistui Helsingin yliopiston eläinlääketieteellisen tiedekunnan opiskelijoiden koulutukseen luennoimalla mm. tautiriskien hallinnasta, tautisaneerauksista sekä terveydenhuoltokäytön tekemisestä ja tietojärjestelmien käytöstä.

Lisäksi pidettiin kolme webinaaria nautatilojen luokituksesta ja viisi Nasevan uudistusta vuosikatsauksesta. Webinaari "Vasikoiden hengitystietulehdukset ja hallittu mikrobilääkekäyttö" pidettiin yhteistyössä Ruokaviraston kanssa.

Yhteistyössä Ruokaviraston ja Helsingin yliopiston kanssa pidettiin kolme webinaaria vastuullisesta antibioottien käytöstä ja näytteiden otosta sikaterveydenhuollossa.

Toiminnanjohtaja Ina Toppari kertoi eläinten terveydestä ja hyvinvoinnista suomalaisen elintarviketuotannon perustana mm. MTK:n Vastuullisen lihan Suomi -seminaarissa 20.11.2019 ja MTK:n seminaarissa "Agriculture and forestry contributing to healthy environment – the Finnish way" Brysselissä 2.12.2019. Lisäksi Toppari luennoi Envirovetin järjestämässä diplomikoulutuksessa aiheesta "Eläinterveydenhuollolla laatua ja elintarviketurvallisuutta alkutuotantoon".

Toimihenkilöiden koulutus

Toimihenkilöt osallistuivat Kiwalta hankittuun laatujärjestelmäkoulutukseen (ISO 9001:2015 vaatimukset selkokielellä) 16.10.2019 Tampereella.

Toimihenkilöiden Teams-koulutuspäivä järjestettiin 19.11.2019 Jyväskylässä (Protacon Oy). Mainostoimisto Riima piti toimihenkilöille nettisivu- ja Mailchimp-uutiskirjekoulutusta 14.11.2019 Seinäjoella.

6. Yhteystiedot

Ina Toppari
Toiminnanjohtaja,
asiantuntijaeläinlääkäri/
Sikava
0400 363 304
ina.toppari@ett.fi

Olli Ruoho
Asiantuntijaeläinlääkäri
vs. toiminnanjohtaja
040 820 1257
olli.ruoho@ett.fi

Hannele Nauholz
Asiantuntijaeläinlääkäri
050 559 6202
hannele.nauholz@ett.fi

Erja Tuunainen
Asiantuntijaeläinlääkäri
Naseva
040 709 0021
erja.tuunainen@ett.fi

Marketta Rantala
Hallintovastaava
050 561 0897
marketta.rantala@ett.fi

Hertta Pirkkalainen
Asiantuntijaeläinlääkäri
050 478 1150
hertta.pirkkalainen@ett.fi

Paula Halkosaari
Rekisterivastaava
Naseva
0400 988 894
paula.halkosaari@ett.fi

PL 221
60101 Seinäjoki

www.ett.fi
www.sikava.fi
www.naseva.fi

Sari Hintikka
Rekisterivastaava
Sikava
040 178 1581
sari.hintikka@ett.fi